

Vår ref.:
2017/2437

Vilkår til tillatelse til opprydning i forurenset grunn Bodø flystasjon

Rammer for tillatelsen

1. Tillatelsen omfatter tiltak på Bodø lufthavn, gnr/bnr: 138/1974.
2. Tillatelsen omfatter graving i forurenset grunn og videre håndtering av jordmasser på tiltaksområdet i henhold til tiltaksplanen datert 23. mars 2018.
3. Tillatelsen vil være gjeldende fra dags dato og frem til 31. januar 2025.
4. Tiltak i forbindelse med opprydning og videre massehåndtering skal gjennomføres i henhold til tiltaksplanen datert 23. mars 2018, der ikke annet er spesifisert i disse vilkårene.
5. Som søker er Forsvarsbygg ansvarlig for at vilkårene i tillatelsen blir overholdt. Herunder plikter Forsvarsbygg å orientere vedkommende som skal gjennomføre tiltakene om de vilkår som gjelder, samt de restriksjoner som er lagt på arbeidet.
6. Forsvarsbygg må på forhånd avklare med Miljødirektoratet dersom de ønsker å gjøre endringer i planlagte tiltak, driftsforhold, utslipp m.m. som kan ha miljømessig betydning, og som ikke er i samsvar med opplysninger som er gitt i søknaden eller under saksbehandlingen.

Generelt

7. Miljødirektoratet kan oppheve eller endre vilkårene i tillatelsen, sette nye vilkår eller - om nødvendig - kalle tillatelsen tilbake, dersom vilkår gitt etter forurensningsloven § 18 er til stede (bl.a. dersom det viser seg at skaden eller ulempen ved forurensningen blir vesentlig større eller annerledes enn ventet da tillatelsen ble gitt). Miljødirektoratet har på samme grunnlag rett til, på ethvert tidspunkt, å stoppe arbeidet.
8. Dersom den ansvarlige for tiltakene skifter i løpet av perioden tillatelsen gjelder for, skal melding sendes til Miljødirektoratet.
9. Dersom det viser seg at de omsøkte løsningene med de beskrevne miljøbeskyttende tiltakene ikke virker som forutsatt, kan den ansvarlige bli pålagt å umiddelbart iverksette ytterligere tiltak.
10. Dersom Forsvarsbygg skal foreta en endring som gjør det mulig å motvirke forurensningene på en bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal den ansvarlige på forhånd gi Miljødirektoratet melding om dette, jf. forurensningsloven § 19.
11. All forurensning fra tiltakene, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte grenser, plikter Forsvarsbygg å redusere sine utslipp så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke er satt grenser for.

Kontroll og beredskap:

12. Forsvarsbygg plikter iht. internkontrollforskriften å ha et internkontrollsystem som skal sikre at kravene i denne tillatelsen og gjeldene forskrifter overholdes. Dette omfatter bl.a. rutiner for håndtering av diffuse og akutte utslipp.
13. Forsvarsbygg skal sørge for å ha en nødvendig beredskap for å hindre, oppdage, stanse, fjerne og begrense virkningen av akutt forurensning for all virksomhet, jf. forurensningsloven § 40. Den ansvarliges beredskap skal stå i et rimelig forhold til sannsynligheten for akutt forurensning og omfanget av skadene og ulempene som kan inntreffe. Beredskapsplikten inkluderer også utstyr og kompetanse til å fjerne og begrense virkningen av forurensningen.
14. Ved akutt forurensning eller fare for akutt forurensning som følge av tiltakene skal den ansvarlige straks varsle brannvesenet iht. *forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning*.

15. Miljødirektoratet, eller den Miljødirektoratet bemyndiger, skal til enhver tid ha adgang til området for inspeksjon.

Før oppstart

16. Før Forsvarsbygg kan starte tiltakene, skal følgende være sendt inn til Miljødirektoratet:
- Detaljert planlegging av gravearbeidene, inkl. beskrivelse av hva som skal skje med masser som skal ut av tiltaksområdet (godkjent mottak, mellomlagring etc.).
  - Detaljert plan for vannrensing under tiltakene ved de fire hotspottene. Forslag til grenseverdi og utslippspunkt for påslipp av vann til sjø må sendes til vurdering minst 6 måneder før tiltakene starter.
  - Forslag til gjennomføring av tiltaksrettet overvåking som beskrevet i vedlegg D, E.8 i tiltaksplanen. Den tiltaksrettede overvåkingen må sikre at også eventuelle forsinkelser i spredning av mobilisert forurensning (f.eks. med hensyn til grunnvannshastighet, værforhold m.m.) vil avdekkes - samt hvordan Forsvarsbygg skal vurdere og avgjøre dette underveis i tiltakene (se også punkt 25-26)

Gjennomføring av gravearbeider og håndtering av jordmasser

17. Følgende akseptkriterier for jord vil gjelde for opprydning i grunnen:

	<i>Brannøvingsfeltet</i>	<i>Flykjørehuset</i>	<i>Brannstasjonen</i>	<i>Verkstedbygget</i>
¹ TOT-PFAS	100 µg/kg	100 µg/kg	150 µg/kg	100 µg/kg
<i>Annen forurensning</i>	Opp til og med tilstandsklasse III (iht. TA-2553/2009)	Opp til og med tilstandsklasse III (iht. TA-2553/2009)	Opp til og med tilstandsklasse II i øverste meteren, opp til og med tilstandsklasse III i dypereliggende lag (iht. TA-2553/2009)	Opp til og med tilstandsklasse III (iht. TA-2553/2009)

18. Det analyseres for og rapporteres på alle relevante PFAS. Relevante PFAS skal defineres i internkontrollen, og kan innebære at man må analysere på flere PFAS enn de 30 som vilkår 17 omhandler, hvis ny kunnskap tilsier det.
19. Kvalifisert miljørådgiver skal være til stede på tiltaksområdet tilstrekkelig ofte, og ved alle relevante tidspunkter og anledninger. Dette må minst være 2-3 ganger i uken.
20. Ved mellomlagring av forurenset jord på tiltaksområdet, skal dette foregå på en slik måte at miljøgifter ikke spres. Ved mellomlagring av PFAS-holdig jord, eller jord med annen forurensning som kan lekke ut, skal dette foregå på tett dekke og skjermes mot nedbør. Eventuelt avrenningsvann som oppstår skal samles opp og vurderes om det trengs å renses før det eventuelt kan slippes på sjøen.
21. Eventuelle uønskede hendelser skal rapporteres til Miljødirektoratet snarest mulig.

Tiltak for å redusere spredning (under tiltak i hotspottene)

22. Forsvarsbygg skal så langt det lar seg gjøre unngå å gjennomføre gravearbeider ved nedbørsperioder og -mengder av betydning. Vurderinger som gjøres rundt dette skal dokumenteres og inkluderes i rapporteringen etter tiltak (vilkårspunkt nr. 27).

¹ Defineres som de 30 PFAS som blitt analysert i undersøkelsene i 2017 og 2018.

23. Forsvarsbygg må rense vann fra byggegrop i henhold til innsendt plan.

Tiltak for å redusere diffus spredning

24. Forsvarsbygg må sanere overvannsnettets tilknyttet forsvarrets område og avrenning derfra, for PFAS og andre miljøgifter der det pågår en betydelig spredning av PFAS. Hva som er å anse som betydelig spredning må defineres og sendes til vurdering av Miljødirektoratet seinest 3 måneder før tiltakene skal gjennomføres. Med sanering menes her tiltak som hindrer videre spredning, som fjerning, vask og/eller rør-i-rør tiltak. Dette kan skje gradvis og i sammenheng med utbyggingen av ny flyplass og bydel. Saneringen må gjennomføres slik at området ikke står uten overvannsnett i noen periode. Frist for dette settes til 1. januar 2030. Tiltakene skal gjennomføres senest i sammenheng med andre planlagte bygge- og gravearbeider i respektive områder.

Overvåkning

25. Forsvarsbygg må foreslå et overvåkningsprogram for under og like i etterkant av tiltaksperioden (tiltaksrettet overvåkning). Dette må sendes til Miljødirektoratet for vurdering minst 3 måneder før oppstart av tiltakene (se vilkår 16. c). Det kan bygge på skissen til overvåkningsprogram som inngår i tiltaksplanen.
26. Forsvarsbygg må også foreslå et videre overvåkningsprogram for å evaluere tiltakets effekt, både før og etter at utbyggingen av ny flyplass er ferdigstilt. Forslaget til overvåkningsprogram skal:
- Inneholde forslag til bl.a. prøvepunkter, prøvetakingsfrekvens og analyseparametere- samt hvordan nødvendig varighet skal vurderes basert på resultatene som oppnås underveis i overvåkingen. Forslaget skal være begrunnet.
  - Sendes inn til Miljødirektoratet samtidig med rapportering fra opprydningen (vilkårspunkt nr. 28).

Sluttkontroll og rapportering

27. For å verifisere at vilkårene i denne tillatelsen er oppfylt, herunder punkt 17, må Forsvarsbygg gjennomføre prøvetaking i etterkant av tiltakene.
28. Etter at tiltaket er ferdigstilt skal Forsvarsbygg sende inn en sluttrapport til Miljødirektoratet. Rapporten skal bl.a. inneholde følgende:
- Avvik og uforutsette hendelser
  - Mengder (både jordvolum og mengde PFAS) som hhv. er levert til lovlig mottak og/eller er igjen på tiltaksområdet.
  - Mengder (både vannvolum og mengde PFAS), som er behandlet før utslipp til sjø.
  - Resultater fra sluttkontroll og tiltaksrettet overvåkning, herunder en oppsummering av erfaringer som eventuelt er gjort mht. graving i PFAS-forurensset grunn og påvist spredning.

Registrering i Miljødirektoratets databaser

29. Forsvarsbygg skal sørge for registrering av informasjon om forurensningen og lokaliteten i databasen Grunnforurensning (på lokalitets- ID 5447).
- All dokumentasjon av forurensningen slik den er i dag før tiltak, skal registreres innen 31. desember 2019.
  - Alle analyseprøver fra sluttkontrollen skal registreres i importformatet til grunnforurensningsdatabasen før sluttrapport sendes til Miljødirektoratet etter gjennomført tiltak.
30. Data som fremskaffes ved overvåkning i vann skal registreres i databasen Vannmiljø. Data leveres på Vannmiljø importformat, som finnes på <http://vanmiljokoder.miljodir.no/>. Her finnes også oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø kodeverk.

